

Andrzej Wojtyna

Katedra Makroekonomii

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Przemysława Włodarczyka pt.

***The nexus between monetary policy and unemployment in Poland in the view of
New Neoclassical Synthesis***

Mgr Przemysław Włodarczyk przygotował swoją rozprawę doktorską pod kierunkiem prof. dr hab. Eugeniusza Kwiatkowskiego oraz dra Pawła Gajewskiego oraz – jak zauważa we Wstępie (s.11) - z pewnym udziałem opieki naukowej ze strony prof. J. Gali'ego. Znajomość prac prof. Gali'ego oraz nawiązanie z nim kontaktu naukowego miało prawdopodobnie decydujący wpływ na przyjęcie w rozprawie perspektywy badawczej tzw. nowej syntezy neoklasycznej (NNS). Przyjęcie tej perspektywy jest w pełni uzasadnione, ponieważ w ostatnich kilkunastu latach dominuje ona w pracach badawczych nad skutecznością polityki pieniężnej, szczególnie w tych, które prowadzone są w bankach centralnych.

Do najważniejszych i zasługujących na jednoznacznie pozytywną ocenę ogólnych cech rozprawy należy, moim zdaniem, zaliczyć:

- Mocne i dobrze przemyślane umiejscowienie analizowanych poglądów nowej syntezy neoklasycznej w historii myśli ekonomicznej;
- Znalezienie właściwych proporcji między warstwą teoretyczną a warstwą empiryczną;
- Umiejętne, wnikliwe wykorzystanie obszernej literatury przedmiotu, zarówno krajowej, jak i zagranicznej, do właściwego usytuowania własnego zamysłu badawczego;
- Przygotowanie i przeprowadzenie własnego, dwustopniowego badania polegającego z jednej strony na ilościowej, ateoretycznej analizie i ocenie zależności między polityką pieniężną a bezrobociem, a z drugiej – na próbie ich wyjaśnienia za pomocą zaadaptowanego przez siebie wariantu dynamicznego stochastycznego modelu równowagi ogólnej (DSGE).
- Skonfrontowanie uzyskanych wyników dotyczących Polski z rezultatami badań innych autorów;
- Przedstawienie dysertacji w języku angielskim, co – poprzez opublikowanie jej jako monografii lub w postaci artykułów - powinno przelożyć się na upowszechnienie uzyskanych wyników w międzynarodowym obiegu naukowym.

W moim przekonaniu rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Oryginalność ta polega przede wszystkim na wykorzystaniu ram teoretycznych nowej syntezy neoklasycznej do zbudowania modelu DSGE w postaci, która umożliwia znacznie pełniejsze

AW

zrozumienie charakteru zależności między zachodzącymi w Polsce procesami determinującymi poziom bezrobocia (głównie o charakterze koniunkturalnym) a realizowaną polityką pieniężną. Uwzględnienie w modelu modułu (bloku, komponentu) rynku pracy oraz otwartości gospodarki zwiększyło na tyle jego „realizm” w stosunku do tzw. stylizowanych faktów, że pozwoliło Autorowi na sformułowanie w miarę konkretnych zaleceń co do kierunku optymalizacji prowadzonej w Polsce polityki pieniężnej. Należy tu podkreślić formułowanie przez Autora w wielu miejscach pracy dojrzałych, wyważonych komentarzy, które w części przypadków noszą także wyraźne znamiona oryginalności.

Struktura pracy jest właściwa: zachowane zostały odpowiednie proporcje między częścią teoretyczną (rozdziały 1 i 2) a częścią empiryczną (rozdziały 3 i 4). Brakuje jednak trochę rozdziału, który stanowiłby pomost między obydwoma tymi częściami. Rozdział taki byłby przydatny, ponieważ w pierwszej części rozprawy nie pokazywano w sposób systematyczny, w jakim stopniu podlegające ewolucji poglądy i kontrowersje teoretyczne udawało się rozstrzygać za pomocą badań empirycznych. Alternatywne rozwiązanie polegało na uwzględnieniu wyników tych badań w poszczególnych podrozdziałach rozdziałów 1 i 2.

Za pewne ogólne mankamenty rozprawy można natomiast uznać:

- Brak wyraźnie sformułowanych hipotez. Nawiązanie do nich pojawia się co prawda we wstępie, ale trudno je tam zlokalizować. Ponowne nawiązanie do hipotez pojawia się w rozdziale 3, lecz również w tym miejscu ich treść nie jest całkiem jasna i konieczna staje się próba ich zrekonstruowania. Sformułowana *explicite* została co prawda szczegółowa hipoteza, zgodnie z którą „informacja z rynku pracy może być wykorzystana jako jedna ze zmiennych kontrolnych (...)”, ale nie pojawiła się ona we wstępie w powiązaniu z celem pracy;
- Mimo ogólnie dużej dbałości o precyzję pojęciową, sposób rozumienia niektórych kluczowych terminów nastrocza trudności. Bardziej precyzyjne znaczenie należało nadać przede wszystkim pojęciu *nexus*, które znajduje się w tytule rozprawy. Nie wiadomo mianowicie, czy zostało ono wybrane w sposób zamierzony czy przypadkowy (i równie dobrze mogło zostać zastąpione np. przez *relationship* czy *link* lub *linkage*). Ważne jest przede wszystkim to, czy Autorowi chodzi o związek korelacyjny czy przyczynowo-skutkowy (lub też o jedno i drugie). Na pewno nie jest to jasne w odniesieniu do struktury pracy. W rozdziale 1 jest mowa o wpływie (*impact*), natomiast w rozdziale 2 kluczowym pojęciem jest *nexus*, a „wpływ” nie pojawia się w tytule żadnego z podrozdziałów. Z kolei w rozdziale 3 występują obydwa te pojęcia, natomiast w rozdziale 4 ponownie tylko *nexus*. Wątpliwości tych nie rozwiewa sformułowanie celu rozprawy, którym jest „określenie mechanizmów” leżących u podstaw związku (lub związków, ponieważ ang. *nexus* uwzględnia też łańcuch powiązań, przyp. AW) między polityką pieniężną a bezrobociem w kontekście nowej syntezy neoklasycznej oraz weryfikacja ich znaczenia w sytuacji, w jakiej znalazła się polska gospodarka w okresie 2000-2018”. Aby ogólny zamysł pracy stał się bardziej jasny, należało wyjaśnić bliżej, jak rozumiane są wskazane w celu „mechanizmy”;
- W zbyt wąskim zakresie przedstawione zostały zmiany, jakie w strukturze współczesnej myśli ekonomicznej dokonały się i jakie nadal zachodzą od wpływem niedawnego

światowego kryzysu finansowego i gospodarczego. Aczkolwiek Autor przedstawia niektóre bardziej szczegółowe zarzuty formułowane pod adresem modeli DSGE, ale pomija w zasadzie bardzo bogatą już literaturę nie tylko krytyczną wobec głównego nurtu, ale również tę wzbogacającą go o nowe kierunki badań. Autor oczywiście zawężył swoje podejście do perspektywy badawczej NNS, ale powinien przedstawić ją w kontekście zachodzących w ekonomii zmian. Powstaje bowiem wrażenie, że perspektywa czy program badawczy NNS zachowały w pełni swą autonomię i nie muszą konfrontować się z powszechnie znanymi zarzutami wobec ekonomii głównego nurtu, której są przecież bardzo ważną częścią składową. A przecież wiele zarzutów dotyczy również praktyki banków centralnych, która w minionych latach w istotnym stopniu czerpała z dorobku NNS. To relatywne zamknięcie się NNS na nowe zjawiska i na zmiany w ekonomii jest zresztą widoczne w książce prof. J. Galiego *Unemployment Fluctuations and Stabilization Policies*, która ukazała się cztery lata po wybuchu kryzysu, a która zawiera tylko jedno krótkie nawiązanie do jednego z jego skutków (na s.79).

- Należało bliżej wyjaśnić wybór okresu objętego analizą empiryczną. Przyjęcie cezury milenijnej nie jest czymś naturalnym i zasługiwało na uzasadnienie, podobnie zresztą jak rezygnacja z zaproponowania pewnych podokresów dla lat 2000-2018. W pewnym fragmencie pojawia się nawiązanie do epizodu deflacji, ale nie wiadomo, z jakimi innymi epizodami czy podokresami można go porównać. Podokresy można było wyróżnić (lub też wskazać na brak możliwości ich wyróżnienia) na podstawie kryterium odnoszącego się bądź do sytuacji na rynku pracy, bądź też do prowadzonej polityki pieniężnej (lub łącznie do obydwu).
- Zbyt rzadko sięga Autor do doświadczeń innych krajów, szczególnie tych o podobnej *path dependence* (jak kraje Grupy Wyszehradzkiej czy szerzej Europy Środkowej i Wschodniej) lub znajdujących się na podobnym poziomie rozwoju i dojrzałości instytucjonalnej (jak część krajów azjatyckich czy latynoamerykańskich).

Przedstawione poniżej uwagi szczegółowe, są w dużej mierze egzemplifikacją i rozwinięciem wskazanych ogólnych zalet i mankamentów rozprawy. Uwzględnione zostały w nich również pewne dodatkowe wątki i aspekty. Są to uwagi o różnym kalibrze, a ich prezentacja została podporządkowana najprostszemu kryterium, czyli kolejności rozpatrywanych przez Autora kwestii. Oto one:

Wstęp

- we wstępie należało wskazać, które istotne kwestie wiążące się z tematem zostały z rozprawy wyłączone i krótko uzasadnić, dlaczego tak się stało. Bez tego pojawia się wrażenie, że pole analizy zostało sztucznie zawężone, gdyż pominięto wiele ważnych kontrowersji teoretycznych, empirycznych i praktycznych. Należało odnieść się tu do następujących brakujących kwestii: a) skuteczności polityki pieniężnej w warunkach dolnej granicy nominalnych stóp procentowych; b) rozróżnienia między wpływem polityki pieniężnej na bezrobocie i na zatrudnienie; c) związków polityki pieniężnej z polityką fiskalną i polityką makrofinansową w oddziaływaniu na bezrobocie; d) znaczenia efektu histerezy w obecnych

warunkach; e) przyczyn „wypłaszczenia” krótkookresowej krzywej Phillipsa w trakcie ożywienia po ostatnim kryzysie.

Rozdział 1

- s.15, tu należało krótko uporządkować strukturę współczesnej myśli ekonomicznej przez pryzmat szkół, nurtów czy programów badawczych. Bez tego nie wiadomo na przykład, jak Autor rozumie użyte przez siebie pojęcie *orthodox school* – jak się ono ma do pojęcia głównego nurtu oraz czy będzie używane pojęcie „*heterodox school*” i analizowane poglądy tej szkoły na krzywą Phillipsa.

- s.26, tu dobre nawiązanie do Fordera i jego próby wyjaśnienia popularności krzywej Phillipsa mimo teoretycznych i empirycznych mankamentów tej koncepcji. Należało jednak więcej miejsca poświęcić próbom jej „ratowania” – m.in. tzw. *Gordon's reconstruction* (artykuł Gordona w „*Economica*”, 2011), którą omawia np. w swojej książce De Vroey (*A History of Macroeconomics. From Keynes to Lucas and Beyond*, CUP, Cambridge 2016, s.213-214). Skorzystanie z tej książki pomogłoby zresztą Autorowi uniknąć kilku innych wątpliwości klasyfikacyjnych dotyczących współczesnej myśli.

- s.29-33, tu dobrze omówione stanowisko Lipseya, ale należało napisać trochę więcej o powodach wprowadzonej przez niego modyfikacji (tylko jedno zdanie na s.29), a prawdopodobnie chodziło o „empiryczne fiasko” krzywej Phillipsa w latach 1970-tych. Nasuwa się tu bardziej ogólna uwaga, że w rozdziale tym przegląd koncepcji teoretycznych w niewielkim stopniu został powiązany z ówczesnymi badaniami empirycznymi.

- w rozdziale tym nie nawiązano do ważnej w okresie stagflacji modyfikacji równania krzywej Phillipsa polegającej na uwzględnieniu obok członu dotyczącego odchylenia bezrobocia rzeczywistego od naturalnego także członu mającego uchwycić dynamikę zmian w tym odchyleniu (w luce bezrobocia). Chodziło bowiem o próbę lepszego zrozumienia, dlaczego trwale wysokie, ale nie zmieniające się bezrobocie nie wyhamowuje inflacji.

- s.49, dobrze, że uwzględniono tu retrospektywne spojrzenie Gordona z 2018 r. na wcześniejszą dyskusję wokół krzywej Phillipsa, ale szkoda, że nie poświęcono mu więcej miejsca.

- s.54, tu należało rozwinąć w kilku zdaniach argument Friedmana dotyczący roli *time lags* (wymienić chociaż ich rodzaje), gdyż bez tego nasuwa się wrażenie, że chodzi tylko o opóźnienie w dostępności najnowszych danych statystycznych.

- s.55, tu niejasny przykład (jedno zdanie) dezinflacji w Wielkiej Brytanii w latach 1979-81: czy spadki PKB były wynikiem terapii szokowej czy „gradualizmu”. Ze względu na duże znaczenie tej debaty, należało tę kwestię bliżej naświetlić.

- w podrozdziale 1.1.3 warto było wspomnieć o poglądach post-keynesizmu na m.in. kierunek zależności przyczynowej w równaniu $MV=PY$.

- s.64, tu na końcu podrozdziału należało krótko przytoczyć zarzuty formułowane wobec nowej ekonomii klasycznej i szkoły realnego cyklu koniunkturalnego już wtedy, gdy modele te

powstawały (przede wszystkim wyniki badań empirycznych dotyczące hipotezy racjonalnych oczekiwań i założenia o natychmiastowym równoważeniu się rynków).

- s.74, tu znowu konsekwencja braku odniesienia się na początku do struktury myśli ekonomicznej – przyjęcie (prawdopodobnie za I. Bludnik), że J. Tobin to post-keynesista. Natomiast dobrze, że przytoczono tu poglądy Davidsona i Kregela oraz Arestisa i Sawyera.

- s.78, tu ciekawe przedstawienie „hybrydowej” postaci krzywej Phillipsa powstałej w ramach nowej ekonomii keynesistowskiej (NKE).

- s.80-81, dobre podsumowujące uwagi stanowiące własny wkład Autora, chociaż szkoda, że tabela z poglądami szkół nie została bardziej uszczegółowiona i za bardzo przypomina znane zestawienie z książki Snowdona, Vane’a i Wynarczyka.

- w rozdziale 1 dobrze byłoby też a) porównać specyfikację równania krzywej Phillipsa uwzględniającą odchylenia (lukę) bezrobocia ze specyfikacją opartą na odchyleniu (luce) PKB (a także nawiązać do łączącego obydwie zmienne prawa Okuna) oraz b) odnieść się do zjawiska „brakującej dezinflacji” w czasie ostatniego kryzysu. Ogólnie rzecz ujmując, w rozdziale tym relatywnie więcej miejsca należało poświęcić najnowszym poglądom.

Rozdział 2

- s.83, tu w tytule użyto pojęcie „program badawczy”, więc należało określić sposób jego rozumienia (nawiązać do I. Lakatosa) i powiązać z rozumieniem pojęcia „szkoła”, tym bardziej, że na początku 2.1 jest mowa o szkołach myśli ekonomicznej. Bez tego nie jest jasne, czy niektóre wyraźnie wyodrębnione wątki badawcze stanowiące część NKE (np. dotyczące tzw. makropodstaw i występowania równowagi wielopunktowej) Autor zaliczyłby również do programu badawczego NNS.

- s.84-85, dobrze, że omówiono tu uwagi krytyczne wobec syntezy neoklasycznej, ale zostały one trochę sztucznie oderwane od wcześniej omówionych zarzutów w stosunku do keynesistowskiej krzywej Phillipsa.

- s.94-98, dobry fragment dotyczący dylematów wynikających z uwzględnienia heterogeniczności podmiotów.

- s.99-101, tu ciekawe uwagi dotyczące „metody równowagi ogólnej”; szkoda natomiast, że nie nawiązano tu do metodologicznych aspektów podejścia Rogera Farmera.

- s.101-103, też dobry fragment o hipotezie racjonalnych oczekiwań; przytoczono wątpliwości Dow czy Frydmana i Goldberga, ale nie skorzystano z okazji, aby w tym miejscu uwzględnić też implikacje dla teorii oczekiwań płynące z dorobku ekonomii behawioralnej.

- 105-106, tu rzadkie w dwu pierwszych rozdziałach nawiązanie do wyników badań empirycznych.

- 107, interesująca prezentacja części nowych tematów podejmowanych w badaniach (koncepcja „news shocks”, większe wykorzystanie metod bayesowskich, włączanie do modeli zmiennych finansowych), ale są one omawiane przez Autora w konwencji *business as usual*,

bez ustosunkowania się do ich przydatności w wyjaśnianiu światowego kryzysu gospodarczego i w przełamywaniu słabości ekonomii jako dyscypliny naukowej.

- s.111, pisząc o „olbrzymiej popularności modelu”, należało bliżej uzasadnić, z czego ona wynika (czy głównie z sukcesów teoretycznych czy empirycznych).

- przy wyjaśnianiu, w jaki sposób uwzględnione są w modelu gospodarstwa domowe, ze względu na temat pracy, więcej miejsca należało poświęcić ich decyzjom dotyczącym rynku pracy.

- s.116-117, tu trafne i wyważone przedstawienie, w jaki sposób modele NNS przyczyniły się do rozwoju ekonomii, uwzględniające również zarzuty sformułowane przez Blancharda i przez Stiglitz.

- s.120, pisząc w tym miejscu o sztywności płac i ich wpływie na bezrobocie należało poszerzyć perspektywę o koszty zerowej inflacji i przynajmniej wspomnieć o kierunku badań empirycznych zapoczątkowanym przez Akerlofa, Dickensa i Perry'ego. Uzupełniałoby to opinię na s.122 o tym, że „modele empiryczne rzadko odnoszą się do sztywności płac realnych”.

- Wnikliwie omówiona została dyskusja wokół dorobku J. Gali'ego, ale: a) nadmierna koncentracja na dwóch tylko podejściach (Gali *versus* Christiano *et al.*); b) zbyt mało odniesień do wyników badań empirycznych; c) na s.136 przy zarzucie, że przyjmuje się stałą naturalną stopę bezrobocia należało przynajmniej wspomnieć o renesansie badań nad efektem histerezy; d) należało bliżej skomentować „bardziej rozwinięte wersje modelu” – nie wspomniano nawet, czy zostaną one omówione w dalszej części rozprawy, nie ma bezpośrednich odniesień do jakiegokolwiek publikacji; e) nie wyjaśniono, dlaczego pominięte zostały implikacje dla innych rodzajów polityki ekonomicznej (innych niż polityka pieniężna, o czym jest mowa dalej w podrozdziale 2.7).

- W rozdziale dominuje ujęcie polegające na znalezieniu lepszych mikropodstaw, ale cały czas chodzi o mikropodstawy mieszczące się w głównym nurcie (w paradygmacie *homo oeconomicus* a nie *homo sapiens*, by nawiązać do przeciwstawienia z tytułu jednego z artykułów R. Thaler). Inne poglądy powinny przynajmniej zostać krótko skomentowane w podsumowaniu rozdziału na s.138-139.

- s.139, tu uwaga, że „rezultaty opisane równaniami 2.30 i 2.31 dostarczają silnego argumentu za istnieniem krótkookresowej wymienności między inflacją a bezrobociem”. Trzeba było jednak napisać kilka zdań o sytuacji w ostatnich latach (o wypłaszczeniu krzywej) oraz o wcześniejszych epizodach wzrostu bezzatrudnieniowego (*jobless growth*) albo zaznaczyć, że będzie o tym mowa dalej.

Rozdział 3

- s.141, pierwsze zdanie nie do końca trafne („economic theories show that there is ample potential...”), gdyż nie wszystkie teorie zostały w podobnym stopniu omówione, a poza tym niewiele było o badaniach empirycznych nad skutecznością polityki monetarnej (przede wszystkim pominięto w zasadzie problem *zero bound*);

- s.141, mało fortunne określenie polityki pieniężnej jako „zjawiska czysto nominalnego”;

- s.141, niejasne jest tu określenie „powyższa hipoteza”, ponieważ wcześniej nie została ona sformułowana *expressis verbis*. Autor ma prawdopodobnie na myśli stwierdzenie, że „polityka monetarna jest raczej...jednym z czynników, które poddają kontroli realne procesy gospodarcze, aczkolwiek kosztem inflacji”. Przyjęcie określenia „jest raczej...jednym z czynników” powoduje, że tak sformułowana hipoteza (jeśli właściwie zrekonstruowana) staje się intuicyjnie oczywista, ale także niemożliwa do sfalsyfikowania.
- s.142-150 („Polityka pieniężna w Polsce w okresie 2000-2018”), tu właśnie należało wyjaśnić przyjęty początek analizowanego okresu, spróbować wyodrębnić podokresy (na s.155 jest potem wyróżniony „epizod deflacyjny 2014-2017”). Szkoda, że nie uwzględniono tu prac zagranicznych (m.in. ocen MFW) oraz że nie spróbowano określić pewnych „stylizowanych faktów”.
- s.155, tu umiejętne włączenie do rozprawy ustaleń z własnej publikacji na temat roli kursu walutowego.
- s.158, tu przy przejściu do „pokazania, jak polityka monetarna reagowała na zmiany w determinantach inflacji” dobrze byłoby najpierw wprowadzić i skomentować rozróżnienie między polityką jako reakcją na szoki a polityką generującą szoki.
- trochę szerzej (niż jest to w tabeli na s.161) należało przedstawić podobieństwa i różnice z pozostałymi krajami Grupy Wyszehradzkiej (V-4).
- epizod deflacyjny w Polsce nie został w zasadzie wyjaśniony, a nawet bliżej naświetlony pod kątem roli czynników zewnętrznych i krajowych czy też różnic w zachowaniu CPI i PPI.
- w podrozdziale 3.2 też brak jest ocen autorów i instytucji zagranicznych.
- s.165, należało bliżej wyjaśnić, dlaczego ULC traktuje się jako „miernik inflacji placowej”, gdyż bez wyjaśnienia to trochę tak, jakby „inflację cenową” mierzyć relacją zmian cen do zmian wydajności pracy.
- s.167-173, szerokie i dobre omówienie badań dotyczących krajów rozwiniętych, ale szkoda bardzo, że nie uwzględniono prac odnoszących się do „gospodarek wschodzących”, które dla Polski wydają się być nawet lepszym punktem odniesienia.
- s.167-176, tu bardzo dobre, rzetelne omówienie badań dotyczących Polski oraz sformułowanie na tej podstawie sześciu ważnych autorskich wniosków.
- jak sugeruje tytuł, podrozdział 3.4 jest na temat „stylizowanych faktów” dotyczących wpływu polityki monetarnej na bezrobocie, ale zaraz potem czytamy, że chodzi o zależność między trzema zmiennymi (również inflacją).
- tytuł podrozdziału 3.4 jest jednak bardziej mylący z innego powodu. Nie dotyczy on bowiem „stylizowanych faktów” rozumianych jako uogólnienia empiryczne na podstawie najważniejszych badań, lecz przedstawia rezultaty własnego badania z krótkimi (i zbyt krótkimi) bezpośrednimi nawiązaniami do innych wyników. W zakończeniu rozdziału Autor pisze, że analiza pozwoliła „rozszerzyć katalog stylizowanych faktów w następujący sposób

(...)”. Moim zdaniem, własnych wyników nie można traktować od razu (bez potwierdzenia przez innych autorów) jako „stylizowanych faktów”.

Rozdział 4

- s.191, pierwsze zdanie mylące i logicznie niespójne, ponieważ określenie „...at the cost of higher inflation” wyklucza przypadek restrykcyjnej polityki pieniężnej, której efektem (o ile jest skuteczna) będzie obniżka inflacji.

- s.191, w przyjętej hipotezie nie należało przyjmować sformułowania „może być”, lecz „jest” lub „nie jest”.

- s.194, należało bliżej uzasadnić wybór modelu Gali’ego (2011 b,c), a na dalszych stronach (s.200-216) skomentować adekwatność do polskich warunków przyjętych w modelu założeń (że płace są ustalane przez związki zawodowe; o konkurencji monopolistycznej w sektorze handlu detalicznego czy o kształtowaniu się *mark-ups*).

- w 4.2 przekonujące wykorzystanie dostępnych badań empirycznych do kalibracji modelu.

- s.227, tu przy jednym z najważniejszych wniosków z własnego badania należało bardziej precyzyjnie określić, czy chodzi o wpływ polityki pieniężnej na zatrudnienie i bezrobocie („procesy na rynku pracy”), czy na bezrobocie i PKB (jak wynika ze zdania podsumowującego podrozdział 4.2).

- s.236, z wnioskiem z rozdziału, że „wyniki są bardzo obiecujące” dużo łatwiej byłoby się zgodzić, gdyby znacznie więcej miejsca poświęcono przedyskutowaniu realizmu i adekwatności założeń.

Zakończenie

- Bardzo klarowne omówienie wyników, ale właściwie pominięto *topics for further research*, a to była ostatnia okazja, aby ustosunkować się do bardzo istotnych zmian sytuacji gospodarczej (oraz w zakresie czynników ekonomii politycznej) w ostatnich latach, zachodzących równoległe ze zmianami we współczesnej myśli ekonomicznej.

X X X

Podsumowując uważam, że mgr Przemysław Włodarczyk przygotował bardzo wartościową rozprawę doktorską, która spełnia wymogi zawarte w Ustawie. Dlatego wnioskuję o dopuszczenie Autora do publicznej obrony przedstawionej przez niego pracy.

